

Сваког часа могли су се очекивати протести у арапским земљама, јер то су државе вакуума, у којима нема ни стварне, ни лажне наде, а ситуација је веома тешка, рекао професор Дарко Танасковић, истакнути исламиста, гостујући у емисији "Сведок" на РТС-у.

Гостујући у емисији "Сведок" на РТС-у, професор Дарко Танасковић, истакнути исламиста и бивши амбасадор у Турској и Ватикану, рекао је да је лако објаснити који су то социјални разлози протеста у арапским земљама, али да је тешко објаснити њихов непосредан повод, поготово када је реч о Тунису, где је запаљена прва искра протеста.

Танасковић је рекао и да је сигурно да су то државе вакуума, у којима нема никакве наде, ни стварне, ни лажне, а ситуација је тешка, па се сваког часа могло очекивати тако нешто.

На питање Главног и одговорног уредника Информативног програма РТС-а Ненада Љ. Стефановића може ли се рећи да су и нереди на Блиском истоку продукт економске кризе настале на Волстриту, или су пре побуна против неке врсте породичних династија и корупције, Танасковић је рекао да то јесте повезано, али да је за људе на улицама најважнија била њихова људска драма, на плану неслободе, недемократичности, која траје дуго, али док су ти режими успевали да дају минимум стандарда, то се могло издржати. "Режими нису дали тај минимум, и нису са народом поделили терет кризе, па је морало доћи до експлозије".

"Могући домино ефекат постоји, та нека врста ланчане реакције, али мислим да се неће цео процес зауставити на ономе што сада видимо, он ће се у већем броју арапских земаља одразити на унутрашњем плану", каже Танасковић.

О поређењима онога што се збива у Египту са променама у Источној европи 1989.

године, када су се рушили режими који су били идеолошки слични, каже да се то поређење логично намеће, али да не може до краја бити спроведено. То поређење сада, када се говори о арапском Берлинском зиду, говори о паду у главама људи, ослобађању од страха, уочавању могућности да буду актери на политичкој сцени.

Исламистичка матрица?

Протесте у Египту до сада је организовао неформални покрет младих који, између осталог, траже промене у влади и повећање плата, а британски Дејли телеграф, међутим, подсећа да је и Иранска револуција 1979. године такође почела као секуларни протестни покрет против шаха Резе Пахлавија, да би била окончана успостављањем најрадикалније исламске државе на свету, па Танасковић каже да је рано за коначне закључке, али да аналогија постоји, јер је и народ у Ирану био уједињен жељом да оде шах и његов режим, као данас са Мубараком. О спонтаности се може говорити, као резултату гнева народа, али овако масован протест не може до краја да буде овако спонтан.

"Овде су обједињене све друштвене и политичке снаге са захтевима да Мубарак оде, а већ ових дана видимо и да долази до извесне дозе неповерења, па треба пажљиво све то пратити", каже Танасковић.

О индицијама да су у организацију протеста у Египту касније укључена и Муслиманска браћа, која су подржала демонстрације и позвала своје присталице да у њима учествују, и колико верски фундаментализам прети земљама попут Египта, рекао је да ће исламистички фактор у политици бити све битнији, и то ће бити значајна последица ових догађаја, јер је конкретно у Египту немогуће замислити резултате без тога.

"Ови захтеви се у Ирану тумаче као захтеви муслимана, али Ирану никако не одговара да се они превасходно доживе као социјални захтеви за демократију", рекао је Танасковић

О ставу САД каже да је јасно да су они збуњени и затечени, а све то само из једног разлога, јер не виде алтернативу у овом тренутку, па желе опрезно да отклоне претерану штету коју би САД могле да имају нарочито у Египту, који је важна стратешка

тачка. Зато избегавају оцену да протести имају исламистичку димензију, иако је то сасвим сигурно.

Проблем западних демократија је што су сувише дуго подржавали режиме, оних који су им давали слику Блиског истока коју су они желели да виде. "Није Мубарак њима пријатељ, они ту виде само интерес, таква је политика, они само сада не виде куда би, па се грозничаво тражи неко ко би могао да буде експонент западног интереса", рекао је Танасковић.

Интернет значајнији од џамије

Што се тиче депеша Викиликса, оне су сјајне анализе, нема ту идеологије и политике, само слике са терена, а пријатељ запада по њима је био и Бен Али, на којег би можда у Египту могли и да се наљуте.

"Рекао је и Гадафи, који за сада нема сличних проблема, да је љут, и то је било у првој његовој изјави, рекао је да туниска браћа нису била стрпљива, јер је Бен Али рекао да ће се повући", каже Танасковић.

И у Тунису, и у другим земљама где ври било је самоспаљивања људи, говори се чак о таласу људских буктиња, а ислам чак изричито од хришћанства одбацује самоубиство, па Танасковић каже да све монотеистичке религије кажу да човек нема право да одузме себи живот који му је дат од бога. Додаје да је случај у Тунису можда очај само једног човека, а не муслимана, али такве ситуације су се поновиле, па то говори о зарази примера, и до којег су степена млади и незапослени у овим земљама доведени.

О значају глобалних мрежа, утицаја Фејсбука, мобилне телефоније и интернета, Танасковић је рекао да тај утицај не треба занемарити, и да је он веома важан, па су и египатске власти прво осујетиле Интернет. То се видело и у деловању неосиламиста у Европи, у побунама у четвртима великих европских градова, у којима су живеле треће генерације муслиманских емиграната, а за које је монитор интернета значајнији од џамије.

Неоосманизам и повратак Турске на Балкан

О својој књизи под насловом „Неоосманизам“, и са поднасловом Повратак Турске на Балкан, каже да Турска никада није отишла са Балкана, али да се сада и дипломатски, и економски, и цивилизацијски враћа.

"Неоосманизам је настојање да се у измењеној слици односа Турска врати као кључни чинилац на просторе који су некада били у саставу Османског царства, а Балкан и Блиски исток су на њеној листи приоритета пре Кавказа, јер Турска је врло прагматична држава, и има невероватан осећај за тренутак", рекао је Танасковић.

Додао је и да српска политика веома добро и пажљиво увиђа колико је велики значај Турске у региону, и да је кренула да тражи формулу најбољих односа са Турском која је ту незаобилазна. Та формула још настаје, а кад је реч о промени у којој Турска више није Ататуркова, то се нешто спорије уочава, јер Турска добрим делом то и јесте, она вероватно неће постати Иран, или Сауди Арабија.

"Међутим, у читавој тој подели, одговарала је представа о Турској као и даље секуларној, држави умереног ислама, а у међувремену у Турској је једна партија исламска већ девет година на власти, па сада јесте питање како се према тој промени поставити", каже Танасковић.

Такође, свако има своју представу о прошлости, и то се на Балкану можда и најбоље види.

"Често смо пренеражени тиме како се у Турској на прошлост гледа, а не можемо очекивати да ће савремени Турци имати исту слику као и ми, који смо под Османским царством живели, али, ако хоћемо боље сутра, те различите пројекције историје, та фалсификација, не смеју да оптерећују будућност у мери у којој је сада тако", рекао је.

Џорџ Фридман предвиђа да ће главну реч на Балкану водити Русија и Турска, а Танасковић тврди да је у питању једна типична америчка прогноза, да у Америци постоји

једна геополитичка струја према којој би Турска требала да буде "некакав Пијемонт држава које су некада биле под њениом саставом", да би се дошло до стабилности, али ја не мислим ни да се Русија повукла са Балкана, напротив, сматрам да је врло прецизно дефинисала тачке својих интереса. Оваквој Унији такве прогнозе сигурно не одговарају.

Лицемерна рационалност ЕУ

О односу Турске и ЕУ каже да је став ЕУ према Турској логично лицемеран, и да је јасно да Турска никада неће постати интегрални члан Уније, а ако и постане то неће бити Унија какву сада знамо.

Та нека врста могуће компензације по којој се Турској нуди Балкан, може се чути по одређеним европским круговима, али они који одлучују у Турској јасно знају да је ЕУ далеко, али им то одговара као неки дискурс којим се служе.

"Мој је утисак да и у делу политичког естаблишмента западног Балкана постоји та примисао да ће Турска бити овде, и да треба стабилизovati простор у којем би Турска била јако добар партнер", рекао је Танасковић.

Додао је и да је Турска држава са протурском политиком, па је таква и њена проевропска политика, тамо где види интерес таква ће бити, са жељом да се наравно поново потврди као равноправан партнер Европе, као што је то некада било Османско царство.

Танасковић каже да Турска жели у ЕУ на начин који би њој одговарао, али зна да ће то бити тешко и истиче да је мало искрености у односима на међународној сцени, и да су нешто искренији на економском плану.

Оријентално, од кухиње до музике

Оријент је и данас интегрални део овдашњег бића, па и савременог идентитета, од кухиње до музике, а турске серије које су овде гледане су плански добро осмишљене од стране тимова стручњака, да прикажу једну "зашећерену" слику данашње Турске, која је далеко од истине.

О посети турског министра иностраних послова Давутоглуа Бањалуци, где је разговарао са Милорадом Додиком, рекао је да је Давутоглу теоријски осмислио и заокружио формулу неоосманистичке политике која одавно постоји, и да он понекада недипломатски изражава поверење у снагу исламских векова које би требало обновити, па је он симбол те политике.

"Мени је у целој причи важније и битније од инцидента са заставом у Бањалуци, то што је Давутоглу схватио да мора да оде у Бањалуку, и да без тога нема оне посредничке улоге коју желе у Босни, иако мислим да није у питању нека стварна промена", навео је Танасковић.

О утицају Турске на сукоб у исламској заједници у Србији каже да у Турској знају да би сви лидери верског живота муслимана на овом простору могли бити њихови шићеници ако то хоће, "али, чини ми се, да је овде предност дата политичким контактима, преко Владе Србије, јер Турска жели да се представи као секуларна, и као конструктивна, а да ли може допринети помирењу, тешко је рећи, јер отишло се предалеко, па укључујући и амбиције појединаца. Сигурно је да и међу нашим Бошњацима Турска остаје најважнија на Балкану".

"Јасно је и да муфтија Зукорлић настоји да произведе једно стање духа на одређеним деловима Србије, да је она недовршена држава, без капацитета власти за превазилажење тешке фазе, и да се сада Санџак показује као лакмус папир на којем се та недовршеност државе види. Такође, мислим да ће држава погрешити ако на прави начин не одмери кораке, да му не придаје сувише значаја, али ни да потцени разорни потенцијал оваквог делања, који никако није пријатељски", сматра Танасковић.

Што се тиче 2013. године и обележавања 1700 година од Миланског едикта, и како тумачи евентуални долазак папе у Србију, Танасковић је рекао да треба пажљиво поставити ствари, да је то велика тема, и деликатна, још од периода НДХ, па и распада Југославије и улоге Ватикана у свему томе.

Тако је каже, разумљив непријатељски став према папиној посети, и нека врста предубеђења, али закључује да се они који себе сматрају бољим хришћанима од католика не требају плашити папине посете, уколико себе сматрају правим и истинским.

"Са чисто реалполитичког становишта нема места за одбојност тог типа, јер од тога можемо имати само користи, а никакву штету, јер ирационалност такве врсте је непотребна", закључио је Танасковић.

(РТС)